

vatske, Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka, no budući da neki drugi sponzori nisu isplatili očekivani iznos, organizatori su ovoga puta bili primorani podmirivanje troškova hotelskoga smještaja predavača prepustiti njima i njihovim radnim organizacijama. To je bio glavni razlog tomu što je određeni broj najavljenih predavača otkazao svoj dolazak u Opatiju. No unatoč tomu održavanje Skupa možemo smatrati uspješnim, a sam Skup vrlo korisnim.

Kao i za prethodnih triju skupova, i ovoga se puta u rješavanju glavnoga dijela organizacijskih poslova istaknuo tajnik Organizacijskog odbora Milan Nosić. I idućih će se godina, najavljuje, filološki skupovi u organizaciji riječke podružnice HFD-a redovito održavati.

Mario Grčević

MLADE SNAGE NA JEZIKOSLOVNOME POPRIŠTU

U Osijeku već drugu godinu izlazi *Glede*, studentski časopis za promicanje kulture hrvatskoga jezika.

Prigodom Dana hrvatskoga jezika, 13. je ožujka 1998. godine u Vukovaru, predstavljen drugogodišnji dvobroj časopisa *Glede*, prvoga studentskoga časopisa za promicanje kulture hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj. Časopis se pojavio prošle godine, a u njegovu stvaranju sudjeluju studenti Pedagoškog fakulteta u Osijeku, i to svih četiriju godina Studija hrvatskoga jezika i književnosti, ali suradnici su i studenti drugih sveučilišta u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

Budući da su se posljednjih nekoliko go-

dina razbuktale rasprave o hrvatskom jeziku, studenti su osjetili potrebu iznijeti svoja gledišta o hrvatskim jezičnim pitanjima.

Pri oblikovanju časopisa *Glede* djelovale su neke temeljene odrednice: posljednjih se nekoliko godina ponovno aktualizirala hrvatska jezična problematika, kako među stručnjacima tako i u svakodnevnoj uporabi; širi krug nestručnjaka jezik doživljava kao krut sustav strogo podvrgnut gramatičkim pravilima, a studenti su nastojali na njima primjeren i suvremen način prikazati jezična pitanja; časopis je stoga i posebno grafički opremljen jer su se ne samo riječju već i slikom nastojale približiti jezične teme.

U ovogodišnjem dvobroju studenti su razgovarali s prof. dr. Ivom Lukežić s Odsjeka za filologiju Pedagoškoga fakulteta u Rijeci, koja svjedoči o različitostima narječja i dijalekata unutar hrvatskoga jezika. Dr. Lukežić ističe kako hrvatski glagoljaši u pismo uvode svoju hrvatsku *lingua vernacula* prije Dantea za kojega se drži da je to prvi učinio u Europi, čime se diče Talijani, dok se mi djelom svojih glagoljaša nismo mogli dičiti, jer je to Hrvatima izvan uže struke ostalo prešućeno. Iva Lukežić ističe kako su dijalekti prvorazredni znakovi tradicije, povijesti, samosvojnosti, postojanja na jednome tlu i pita po čemu bi se znalo da je 90% stanovništva Istre hrvatsko da nije čakavice, a čakavicom se od iskona služe samo Hrvati. Budući da su iza nas vremena obiju Jugoslavija u kojima je temeljno obilježje unitarizacija općeporabnog jezika, sugovornica naglašava kako će se prema jezičnim pitanjima Hrvati ubuduće odnositi prirodno kao prema disanju ili bilo kojoj drugoj prirodnoj čovjekovoj funkciji, a kao i u svakom drugom poslu, u stručnim jezičnim pitanjima prednost treba dati stručnjacima.

Ana Rončević, studentica 4. godine logopedije s Fakulteta za defektologiju u Zagrebu, u rubrici *Teorija* progovara o jezičnim i govornim poteškoćama u djeteta. Kako za hrvatski jezik nije napravljena ljestvica prema kojoj bi se moglo utvrditi koliki broj riječi zdravo dijete u određenim razdobljima svoga razvoja razumije i koliko govori i kojim se redosljedom usvajaju gramatički oblici, pri Fakultetu za defektologiju u Zagrebu tijekom 1997. godine proveden je istraživački projekt pod nazivom Psiholingvistički aspekti usvajanja hrvatskoga jezika. Cilj je projekta izrada normi za usvajanje hrvatskoga jezika i stvaranje uvjeta za ranu i točnu dijagnozu razvojnih jezično-govornih poremećaja, a u tu je svrhu priređen novi mjerni postupak za utvrđivanje stupnja jezičnoga razvoja u djece pod nazivom komunikacijsko-razvojna ljestvica.

Iz časopisa *L'Unita* objavljen je prijevod teksta *Deset tisuća jezika na svijetu* koji prikazuje novi atlas "živih" jezika i narječja koji su izradili Englez David Dalby i Jezični laboratorij u Hebronu za potrebe UNESCO-a. U njemu se donose vijesti kako je danas u svijetu barem 10 000 "živih" jezika, a to je gotovo polovica više nego što se dosad smatralo. Dalby tvrdi da nije točno da velikom dijelu tih jezika prijeti nestanak, osim bikya i bishoua, pred utrnućem je samo nekoliko narječja kojima govore malobrojne skupine skupljača i lovaca na Arktiku, u porječju Amazone, u Australiji i osobito u Africi.

Rubrika *Jezikomlat* zamišljena je tako da se na neformalan i popularan način progovori o nekim jezičnim nedoumicama. U ovom dvobroju Silvija Tomić piše o pretjeranoj uporabi anglizama u hrvatskom jeziku, a Lorna Mravunac donosi rječnik osječkoga žargona.

Budući da prosječne poznavatelje i govornike hrvatskoga jezika ponajviše zanima upotreba pojedinih riječi, osmišljena je i rubrika pod nazivom *Riječju za riječ* u kojoj se nastoji opravdati upotreba hrvatskih riječi, oprimjerujući njihovo postojanje od najstarijih hrvatskih rječnika te prisutnost u starih hrvatskih pisaca. U ovom broju Tihana Lendel i Sandra Resanović pojašnjavaju upotrebu riječi *dje-latnik, tiskar, ustrojstvo, obveza, sveza i postaja*.

Nastojeći pratiti suvremena jezična izdanja, rubrika *Knjigom u glavu* donosi kritičke osvrtne o najnovijoj jezičnoj literaturi. O *Hrvatskom računalnom pravopisu* piše Ana-Marija Zulić, a o zborniku *Govorimo hrvatski* progovara Danijela Lermajer. Marijana Marek prikazuje različite poglede na hrvatski jezik u knjizi *Jezikoslovna sporenja* Ive Pranjkovića. O jezičnim savjetnicima Ilje Protudera (*Pravilno govorim hrvatski*) i Mile Mamića (*Jezični savjeti*) pišu Ivana Čaleta i Aleksandra Zrnušić. *Enciklopedijski hrvatsko-latinski rječnik* prikazuje Ivana Ivančić, a *Rječnik Trećeg programa* Marina Kovač.

Suodnose jezika i književnosti ocrta Ivanka Čorda člankom *Jezikoslovna poezija*, pišući kako bi svaki pjesnik i književnik, uopće, trebao biti vrstan poznavatelj jezika kojim piše da bi mogao što uspješnije iskazati svoje misli, osjećaje, a i iskoristiti osobine jezika za snažniji utisak na čitatelja. Bez jezika ne bi postojala književnost, pa tako ni pjesništvo, i tijekom cijele su povijesti književnosti pjesnici svjesni toga i njeguju jezik, služe se njegovom ritmičnošću, glazbenošću, mnogoznačnošću riječi, poigravaju se rečeničnim ustrojem, gramatikom, pravopisom i na taj način stvaraju poseban jezik – jezik pjesništva.

O problemima hrvatske dijalektologije progovaraju Irena Burazin i Jasna Koprčina bilježeći osobine kompletinačkoga govora, a Irena Komendanović pokušava prikupiti podatke i složiti sliku o odlikama aljmaškoga govora, budući da su stanovnici protjerani i raseljeni.

Jedna je od stalnih rubrika i *Hrvatski jezik u svijetu* u kojoj se nastoji pokazati kakav je položaj studija hrvatskoga jezika u svijetu. Zoltan Merkovieč govori o Studiju hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu Eötvös Lorand u Budimpešti, a Petra Križanova o Studiju hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J.A. Komenskoga u Bratislavi.

Rubrika *Jeste li znali?* donosi kratke i korisne obavijesti o svakodnevnim jezičnim poteškoćama. O pogreškama uz negaciju, niječnicu i niječni veznik objašnjava Irena Komendanović, a o navescima zbori Ivanka Čorda.

Na želeći zaobići hrvatsku jezičnu baštinu, Sandra Resanović, Anica Gudelj i Irena Komendanović pišu *Leksikon glagoljice i Rte)voluciju glagoljskih slova*, a skupina autorica pravi usporedbu frazeologije u *Grobničkom polju* Dimitrija Demetra, *Smrti Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića i *Smrt babe Čengičkinje* Ante Kovačića.

U ovom broju rubrika *Ex libris* donosi popis starih i rijetkih knjiga knjižnice Franjevačkog samostana u Našicama koji je priredila Silvija Tomljanović, s namjerom uvida u relevantnu građu za proučavanje hrvatske književnojezične prošlosti.

Valja istaknuti kako časopis nema lektora jer se studenti tako dvostruko jezično obrazuju i uče biti odgovorni za ono kako pišu.

Već sam pojavak studentskoga časopisa, koji u podnaslovu nosi obilježje promicanja kulture hrvatskoga jezika, govori

o činjenici kako je časopis namjenjen i poznavateljima hrvatskoga jezika, ali i onima kojima je hrvatski jezik tek usputno zanimanje.

Neosporno je da u današnjoj duhovnoj inertnosti, časopis *Glede*, predvođen glavnom urednicom Ivankom Čordom, njezinom zamjenicom Silvijom Tomić i skupinom mladih entuzijasta (Irena Burazin, Anica Gudelj, Irena Komendanović, Tihana Lendel, Lorna Mravunac, Sandra Resanović i Aleksandra Zrinušić) predstavlja ohrabrujući znak budućim zbivanjima jezikoslovne kroatistike.

Pojava studentskoga časopisa za promicanje kulture hrvatskoga jezika ukazuje i svojim imenom, a koje nije slučajno odabrano, kako o hrvatskom jeziku imaju podosta reči i tek stasali naraštaji budućih jezikoslovaca, a što potvrđuje i činjenica da studenti samostalno oblikuju časopis.

Slučaj nije ni činjenica da je jezični časopis za promicanje kulture hrvatskoga jezika izniknuo na najistočnijem hrvatskom sveučilištu, samo tridesetak kilometara od Vukovara, pa i sama ta spoznaja dovoljno govori o časopisu *Glede*.

Loretana Farkaš

SUMRAK SRPSKE FILOLOGIJE

U 39. godištu našega časopisa, u listopadu 1991., objavili smo članak dr. Dalibora Brozovića pod naslovom *Sumrak srpske lingvistike* u kojem on analizira unitaristička shvaćanja dr. Radmila Marojevića. Brozović nije svoj članak pisao da utječe na Marojevića nego da našoj i svjetskoj jezikoslovnoj javnosti pokaže drugo lice srpskoga jezikoslovlja. Da se na Marojevića